

Valprogram 2022

Rätt vård i
hela regionen
hela livet

Liberalerna Region Uppsala

Valprogram 2022

Tack för att du håller vårt liberala valprogram i handen! I början berättar vi om hur vi som socialliberaler ser på samhället, därefter kommer vår syn på de olika politiska områdena. I slutet av varje område finns en punktlista som kortfattat beskriver vad vi vill göra om du lägger din röst på oss.

Undrar du vad skillnaden mellan en liberal och en socialliberal egentligen är? Enklast beskrivet är att socialliberaler tycker att det är viktigare än de som bara kallar sig liberaler att det finns ett starkt socialt skyddsnät och stöd för dem som har det svårt. Liberalerna är ett socialliberalt parti, och det vill vi betona ännu starkare än tidigare.

Malin Sjöberg Högrell

Regionråd och förstanamn på regionlistan

INNEHÅLL

Liberal hälso- och sjukvård.....	3
Sjukvårds kvalitet - minska vårdskadorna.....	4
Jämlig vård för psykisk hälsa.....	5
Hållbar arbetsplats för våra medarbetare.....	6
Digitalisering - innovation och vårdutveckling.....	7
Kvinnovård och barnvård.....	8
Bästa tänkbara äldrevård.....	9
Patientbemötande.....	10
Anhörigstöd - stöd till den som stöttar.....	11
Nära vård med fast läkarkontakt.....	12
Missbruksvård - en humanare politik.....	13
Lasarettet i Enköping.....	14
Kollektivtrafik- ett hållbart resande.....	15
En friare kulturpolitik.....	16
Miljö, klimat och naturvård.....	17
Regional utveckling - hela länet ska leva.....	18

Liberal hälso- och sjukvård

Liberal hälso- och sjukvård utgår från individens hälsa och vårdbehov. Självbestämmande som patient, som vårdpersonal och som anhörig ska prioriteras. En god hälsa är en grundläggande förutsättning för att kunna leva sitt liv fritt och självständigt. Därför är en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård grunden för att alla människor ska kunna leva fritt och forma sitt liv som man vill.

Äldres rätt att själva få välja att bo kvar i det egna hemmet så länge som möjligt, och få vård och omsorg i hemmet och på distans kräver en fortsatt stark utveckling av samarbetet mellan kommun och sjukvård. Därför ska vi öka takten i utbygganden av Nära vård och hälsa. En ökad andel av vårdbehoven kommer framöver att tillgodoses i form av nära vård istället för i form av sjukhusvård. Detta gör att den vårdbehövande individen kan få vård i sitt hem eller närmare sitt hem än vid sjukhusvård. Det innebär bättre vård och hälsa för regionens invånare, klok resursanvändning och god ekonomisk hushållning.

En personlig, fast husläkare, framför allt för äldre och multisjuka ger kontinuitet och trygghet. Individen behöver då inte berätta sin sjukdomshistoria på nytt vid varje nytt vårdbesök. God kommunikation med sin vårdgivare eller husläkare, och god tillgänglighet till den egna vårdinformationen är avgörande för att individen ska kunna ta ett eget ansvar för och fatta välinformerade beslut om sin egen hälsa och vård. Vi liberaler vill att man som anhörig också ska kunna ha en kontinuerlig kontakt och god kommunikation med vården. Det bidrar till att de anhöriga kan känna sig trygga och välinformerade och orka hjälpa både den som är sjuk och sig själva. Därför vill vi satsa på fortsatt utveckling av tjänsteutbudet vid 1177.

Det är uppenbart att kunskapen om anhöriga helt enkelt behöver öka i hela sjukvården. Anhöriga får ofta ta ett väldigt stort ansvar för kommunikationen mellan patienten och vården. Särskilt barn som är anhöriga till någon som är sjuk behöver stöd. Det behövs rutiner och förmåga att hjälpa oavsett var i vården behovet finns.

Erfarenheter från Covid-pandemin har visat att vi behöver bygga en hälso- och sjukvård för det oväntade, med stor möjlighet till flexibilitet, men också för en långsiktig hållbarhet. Därför prioriterar Liberalerna en långsiktigt hållbar och god arbetsmiljö samt kompetensutveckling utifrån verksamhetsbehov och medarbetarens ambitioner. Därför behövs ett tillräckligt stort antal vårdplatser för att kunna ta hand om de patienter som behöver det. Därför prioriterar vi också en satsning på ytterligare förstärkt och utvecklat samarbete mellan regionen, kommunerna och civilsamhället.

Sjukvårdskvalitet - minska vårdskadorna

Ingen som vårdas i Region Uppsalas regi eller av en vårdgivare som utför vård på uppdrag av Region Uppsala ska drabbas av patientskador. Skador och tillbud som resultat av till exempel vårdrelaterade infektioner, felaktiga behandlingar, trycksår eller läkemedelsförväxlingar förekommer, men ska inte göra det. Vi vill ha en nollvision rörande vårdskador i vården. För att förverkliga visionen krävs åtgärder, framförallt inom vårdhygien då vårdrelaterade infektioner är den vanligaste vårdskadan. Pandemin har visat på vikten av vårdhygien och datadrivet kvalitetsarbete.

Arbetet mot patientskador måste kontinuerligt följa upp, kvalitetssäkras och stärkas. Att säkerställa och öka patientsäkerheten kräver hög och adekvat kompetens, hela vägen från den politiska styrningen till operativ ledning och personal. Vi behöver också verka för en hållbar arbetsmiljö på alla nivåer i vårdkedjan samt tillhandahålla säker och användarvänlig teknik för att minska risken för misstag.

Samverkan med Uppsala universitet och andra näraliggande forskningsmiljöer ger värdefulla insikter om hur sjukvårdens organisation och rutiner kan förbättras i syfte att stärka patientsäkerheten. Därför föreslår vi en stärkt samverkan mellan Region Uppsala och näraliggande forskningsmiljöer.

En förutsättning för en patientsäker vård är att alla patienter behandlas på ett korrekt sätt. Förekomsten av rasism och ojämställdhet i vården är inte bara oacceptabel – den är farlig. Flera utrikesfödda patienter har, utifrån förutfattade meningar i

vården, felaktigt påståtts fingera sjukdomstillstånd. Detta har lett till att de inte fått behandling de behöver för allvarliga tillstånd. Så får det förstås inte vara. Vidare är det högre mödradödlighet bland utrikesfödda kvinnor, vilket kan kopplas till kommunikationsproblem. Det är något som vården måste ta höjd för – alla har rätt till att få vård efter behov. Arbetet mot rasism och annan form av diskriminering i vården måste intensifieras.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Utbilda såväl ledning som medarbetare löpande om patientsäkerhet och kvalitetsledningssystem.
- Stärka uppföljningen av det vårdhygieniska arbetet för att minska vårdskador.
- Tydliggöra ansvarsfördelning mellan aktörer så att patienter inte faller mellan stolarna.
- Införa en nollvision för patientskador och vårdrelaterade infektioner.
- Stärka forskningsamverkan i regionens arbete mot patientskador.
- Intensifiera arbetet mot rasism, ojämställdhet och annan form av diskriminering i vården - Patientsäkerheten får inte vara ojämlig.
- Ta vara på bredden av bakgrunder och erfarenheter bland vårdens medarbetare för att ge alla patienter bästa möjliga bemötande.
- Stärka informationen till patienter om hur man får ersättning för patientskador.
- Tillhandahålla säker och användarvänlig teknik för att minska risken för misstag.

Jämlik vård för psykisk hälsa

Vård för psykisk ohälsa ska vara lika tillgänglig som annan vård. Psykisk ohälsa är den främsta orsaken till sjukskrivning och personer som lider av psykisk ohälsa är bland de mest sårbara i sjukvården. Tidiga insatser och förebyggande arbete är därmed oerhört viktigt. När man söker vård för psykisk ohälsa är det viktigt att man snabbt får sitt första besök och inte fastnar i en kö. För att uppnå detta krävs god samverkan mellan vårdinstanser och god tillgång till vård.

Därför vill Liberalerna att vård för att behandla psykisk ohälsa ska vara tillgänglig i hela länet. Köerna för att få vård måste bli kortare. Psykologer, kuratorer och andra kompetenser för att behandla psykisk ohälsa måste vara tillgängliga i primärvården. Det måste bli enklare och snabbare att få tid hos både primär- och specialistvården. Psykologer och kuratorer ska vara en integrerad del av elevhälsan, och vi vill öka samarbetet mellan barn- och ungdomspsykiatri, vårdcentraler och socialtjänst. Äldremottagningar med tillgång till psykologer ska vara en självklarhet.

När personer behöver stöd från flera aktörer inom vården, ska en plan göras som ger en överblick av vården och gör det enklare att samarbeta och att se vilka insatser som ger bästa möjliga effekt. Att genomföra en SIP (samlad individuell planering) är lagstadgat, och regionen behöver ha rutiner och samverka med kommuner och andra aktörer för att säkerställa att SIP genomförs när det behövs.

Risken för självmord och självsador är den allvarligaste säkerhetsrisken vid psykiska besvär. Genom riktade utbildningar, införande av evidensbaserade metoder och uppföljning av de självmord som sker ska risken för självmord och självsador minska. Därför vill Liberalerna att arbetet och kunskapen gällande suicidprevention med alla berörda aktörer ska utvecklas.

Bemötande av patienter med psykisk ohälsa

Vården och bemötandet av patienter med psykisk ohälsa måste förbättras. Vi vill att akut psykiskt sjuka ska hämtas av psykiatriambulans, inte av polisen. Patienter med ett konstaterat behov ska även kunna skriva in sig själva på psykiatrisk klinik när de har behov av vård. Det ska vara enklare att få kontakt med psykiatrin och få den hjälp man behöver. En fast vårdkontakt inom psykiatrin bör också finnas tillgänglig för de som önskar det. Utbildningar inom vården för att förbättra vårdens bemötande av patienter med psykiatriska diagnoser bör genomföras. Liberalerna vill stödja utvecklingen av digitala lösningar för att förbättra psykiatrisk vård, vi vill fortsätta utveckla hjälp-

till-självhjälp verktyg som finns digitalt.

Fokus på barn och unga

Det är viktigt att det är enkelt för barn och ungdomar att få hjälp när de har psykisk ohälsa, därför vill vi fortsätta stärka barn- och ungdomshälsan som ska vara en väg in för de med enklare psykiska besvär. Om barn och unga får hjälp tidigt så utvecklas inte svår psykisk ohälsa och vård från BUP kan undvikas. Barn- och ungdomshälsan ska finnas i hela länet och det ska vara enkelt för elevhälsan, föräldrar och barn och unga att komma i kontakt med dem. Barn- och ungdomshälsan ska ha ett länsuppdrag och ska samverka med andra vårdgivare, elevhälsa och socialtjänst. Unga vuxna som mår dåligt försämras när de inte får snabb hjälp, de riskerar att bli isolerade och hamna i missbruk eller till och med begå självmord. Liberalerna vill korta köerna för unga vuxna som behöver få en NPF utredning eller en behandling.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Utveckla barn- och ungdomshälsan till att bli navet i hela länet - en väg in för barn och unga med psykisk ohälsa.
- Utöka samarbetet med kommunerna - kunskap om bland annat NPF behöver finnas exempelvis i skolan.
- Utöka samarbetet med kommuner - kunskap om bland annat NPF behöver finnas exempelvis i skolan.
- Korta köerna för barn och unga vuxna som behöver få en NPF-utredning eller en behandling.
- Erbjud psykiatrisk kompetens vid alla äldre-mottagningar.
- Säkerställa att SIP genomförs för alla patienter som behöver det.
- Utveckla och sprida kunskapen om suicid och suicidprevention, sprid kunskapen om vilka stödlinjer som är tillgängliga.
- Fortsätta processen med att införa psykiatriambulanser.
- Införa möjlighet till självinskrivning inom vuxenpsykiatri.
- Öka patientens delaktighet i sin egen vård.
- Införa en fast vårdkontakt inom psykiatrin - både inom i första linjens psykiatri och även inom den öppna specialistpsykiatrin.
- Starta utbildningsinsatser för att förbättra vårdens bemötande av patienter med psykisk ohälsa.
- Stödja utvecklingen av digitala verktyg för behandling av psykisk ohälsa.
- Stärka Röda korsets hjälp efter krig, flykt och tortyr.

Hållbar arbetsplats för våra medarbetare

Utan personalen stannar vården! Sjukvårdspersonalen som utvecklar och utför vården måste ges rätt förutsättningar för att utföra det arbete som de är utbildade för. De måste få en god löneutveckling, hållbara och hälsosamma arbetsscheman, möjlighet till återhämtning, mer friskvård och kompetensutveckling.

Privata vårdgivare i utförandet av sjukvården ger vårdpersonal en möjlighet att välja arbetsgivare. Den konkurrens om personalen som då uppstår sätter tryck på alla arbetsgivare att åstadkomma god vårdkvalité, goda arbetsförhållanden och högre löner.

Vård- och verksamhetsbeslut ska tas så nära patienten som möjligt. Då kan medarbetarna ges möjlighet att styra och utveckla sina arbetsuppgifter och det dagliga teamarbetet. De olika yrkesgrupperna inom vården ska kunna ägna sig åt det som de är specialutbildade för. Därför behövs administrativ avlastning så som vårdnära service och medicinska sekreterare.

De administrativa systemen måste också utvecklas mot bättre användarvänlighet, för att undvika både irritation och misstag. Allt detta bidrar till förbättringar i verksamheten, motiverad personal och ett gott arbetsklimat.

Vi liberaler vill utveckla hälso- och sjukvårdens alla arbetsplatser så att medarbetarna där känner att de har förutsättningar att göra ett bra jobb, och att de har en god arbetsmiljö med kompetenta kollegor i starka arbetslag, som hjälps åt att skapa bästa möjliga vård för patienter och anhöriga. Vi vill att medarbetarna ska känna arbetsglädje och stolthet över att arbeta i Region Uppsala. Vi vill att de ska kunna rekommendera sin arbetsplats till andra.

Utveckling och stöd för det verksamhetsnära ledarskapet ska prioriteras. Det är i det verksamhetsnära vårdteamet som vi gör skillnad för patienter och anhöriga. Verksamhetschefer och första linjens chefer måste få det stöd, de befogenheter och den kompetensutveckling de behöver i sitt uppdrag för att kunna göra ett bra jobb och skapa en bra arbetsmiljö tillsammans med sina medarbetare. Både chef och medarbetare ska känna att den enhet man arbetar vid kan styra över sin arbetsituation.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Prioritera medarbetarna – tydliga karriärvägar med god löneutveckling, tid för återhämtning, friskvård och kompetensutveckling behövs.
- Att medarbetare har möjlighet att välja mellan arbetsgivare - konkurrens och en mångfald av vårdgivare bidrar till höjd kvalitet.
- Att beslut i möjligaste mån ska fattas av de som jobbar närmast patienten.
- Komplettera vården med personal som vårdnära service och medicinska sekreterare, för att avlasta arbetsuppgifter från vårdutbildad personal.
- Erbjud stöd och kompetensutveckling åt verksamhetschefer och första linjens chefer.
- Modernisera IT-systemen och förbättra användarvänligheten.
- Säkerställa rätt kompetens på rätt plats - nya arbetsuppgifter i sjukvården kräver nya kompetenser.

Digitalisering - innovation och vårdutveckling

Det är dags för ett tekniskt generationsskifte. Digitalisering inom vården ger möjligheter att öka kvaliteten, tillgången och jämlikheten inom vården utan att kostnaderna ökar. Möjligheterna att anpassa vården till individens behov ökar. Därför vill Liberalerna fortsätta utvecklingen av e-tjänster och digitala lösningar.

Region Uppsala ska kunna erbjuda lättanvända e-tjänster som underlättar patientens vardag och ger säkrare vård. Patienter ska bara behöva uppge uppgifterna en gång oavsett var det är - systemen ska minnas. Även information om vårdgivares behandlingsresultat och väntetider ska finnas på nätet. Patientupplevd kvalitet ska hjälpa andra patienter välja vård.

Liberalerna vill även att digital teknik ska användas för inkludering och mer jämlik vård. Digital post ska kunna läsas upp för synskadade med nätverktyg, vilket inte är möjligt med papperspost. Vi vill införa en chatt som kan användas av hörselskadade så att de slipper kontakta sjukvården via telefon. Det är viktigt att vi inte får ett digitalt utanförskap och möjliggör förskrivning av digitala hjälpmedel.

Att e-tjänster är enkla att använda är mycket viktigt. Liberalerna vill därför sätta patientdelaktigheten i centrum. Patienter ska ges möjlighet att vara med och påverka vid framtagandet av nya digitala lösningar och tjänster. Digitala kontaktpersoner ska finnas lättillgängliga för att hjälpa patienter, det måste vara enkelt att få prata med en människa.

Mer vård ska kunna ges digitalt i den mån det är medicinskt möjligt, för att kunna anpassa vården till individens behov. Liberalerna vill därför utveckla digifysisk vård – vård som är tillgänglig både fysiskt och digitalt. Digifysisk vård ska prioriteras för patienter med kroniska sjukdomar så att de får en tillgänglig och regelbunden kontakt med vården. Samtalsbehandlingar och psykiatriska behandlingar ska i större utsträckning erbjudas digitalt i hemmen. Alla som vill ska även erbjudas sjukvård hemma när det är möjligt. Akademiska sjukhuset ska gå i bräschen för att utveckla nya vårdmetoder som ständigt utvärderas.

Digitala lösningar har även potential att effektivisera vårdverksamhet, vilket frigör resurser som kan användas för nya satsningar och för att förbättra kvaliteten och tillgången. Liberalerna vill utveckla lättanvända IT-system för vårdanställda som minskar den administrativa bördan, så att mer tid kan läggas på att träffa patienter. Digitaliseringsmyndigheten menar att befintliga lösningar inom Artificiell Intelligens (AI) kan frigöra upp till 9 % av omkostnaderna inom sjukvård och omsorg. Liberalerna vill därför förbättra förutsättningarna för att tillämpa AI inom Region Uppsala, genom kompetensutveckling, samarbeten och samverkan.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Utveckla smarta och lättanvända e-tjänster som anpassas efter patienters behov och ger säkrare vård.
- Att e-tjänster ska öka transparensen inom vården.
- Använda digitala lösningar för att öka tillgängligheten och jämlikheten inom vården.
- Säkerställa att e-tjänster är lätta att använda och att patienter får vara delaktiga i utvecklingen av digital vård.
- Att det ska vara enkelt att komma i kontakt med digitala kontaktpersoner.
- Utveckla digifysisk vård för att skraddarsy vården efter patientens behov.
- Utöka möjligheten att få vård i hemmet.
- Säkra att vårdpersonalens IT-system är lättanvända och minska den administrativa bördan.
- Förbättra förutsättningarna för att tillämpa AI inom Region Uppsala.
- Att vårdgivares behandlingsresultat och väntetider ska finnas på nätet.

Kvinnovård och barnvård

Liberalerna vill bygga Sveriges bästa kvinnoklinik och förlossningsavdelning på Akademiska sjukhuset - för en god arbetsmiljö, högklassig kvinnosjukvård och trygga förlossningar. Kvinnokliniken ska även inrymma goda möjligheter till forskning om barns hälsa och sjukvårdsinsatser. Trygga föräldrar ger trygga barn, investeringar i barns hälsa ger utdelning under deras fortsatta liv.

Jämlik vård börjar hos barnmorskan

En barnmorskemottagning är inte bara en mödravårdscentral. Förutom kontroller under och efter graviditet pågår rådgivning, vare sig det handlar om preventivmedel eller klimakteriet, förskrivning och cellprovstagning. Barnmorskemottagningarna ska vara det självklara navet för kvinnohälsa genom hela livet.

God mödravård minskar riskerna vid förlossning, men sjukvården ensam når idag inte fullt ut till familjer med föräldrar födda utanför Sverige. Detsamma gäller även för unga, ekonomiskt utsatta och ensamstående blivande föräldrar. Därför är en ökad samverkan med fler aktörer nödvändigt för att uppnå en jämlik och god vård.

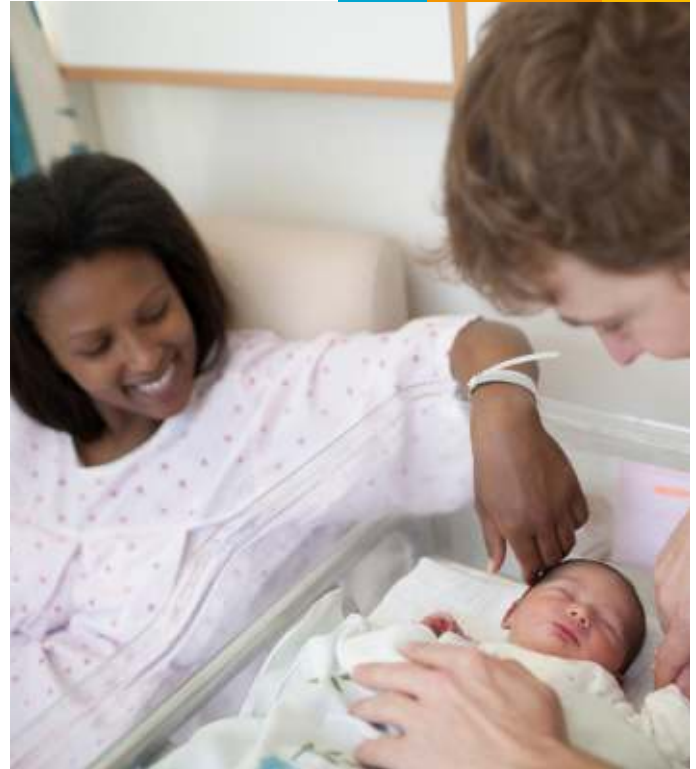
För att nå dessa familjer vill vi att det familjecentrerade arbetssättet, med Familjecentralen som nav, skall vara en självklar del av avtalet inom LOV Barnmorskemottagning och Barnhälsovård. Idag är det ett tilläggsåtagande som kan väljas bort. Lika vård och samverkan oavsett var man bor är viktigt för att nå alla familjer och hitta dem med särskilda behov.

Forskning visar att väl fungerande hemförhållanden, tidiga insatser och socialt nätverk är viktiga för barns hälsa. Genom familjecentralerna byggs en struktur för friskare barn!

Vi vill stärka barn och föräldrar genom fler familjecentraler och obligatorisk familjecentralssamverkan i Regionen

Mödra- och barnhälsovård, MHV/BVC- psykolog, öppen förskola, svenska för invandrare (SFI) och socialtjänst behöver samverka mer än idag. Mindre mottagningar behöver ha en koppling till en familjecentral. Det är viktigt att Barnmorskemottagningar (BMM) och barnavårdscentraler (BVC) finns där människor bor, både i stad och landsbygd.

Utvecklade familjecentraler kräver att fler yrkeskategorier och kompetenser kopplas till verksamheten, exempelvis familjerådgivare, fritidsledare, psykologer, kuratorer och läkare. Vidare behöver familjecentralerna öka samverkan med ideella föreningar och föräldragrupper, och på olika språk. Vi vill skapa goda möjligheter för familjecentralen att utvecklas till ett kunskaps- och informationscentrum

Mödradödlighet är högre bland utrikesfödda kvinnor, vilket kan kopplas till kommunikationsproblem. Det är något som vården måste ta höjd för – alla har rätt till att få vård efter behov.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Bygga Barnens Hus och Sveriges bästa kvinnoklinik.
- Öka tryggheten - barnmorskan följer mamman från graviditet till förlossning och eftervård.
- Nå ut till alla kvinnor och barn med mödra- och barnhälsovård.
- Nå ut till kvinnor att de kan få hjälp inte bara under en graviditet, utan under hela livet.
- Ge svårt sjuka barn och mycket tidigt födda barn en vårdsamordnare.
- Inrätta fler familjecentraler.
- Göra riktade satsningar på skolelevers psykiska och fysiska hälsa.
- Öka samarbetet mellan barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänst.
- Garantera alla barn i HVB-hem förebyggande hälsovård.
- Stötta barn som anhöriga.
- Ta höjd för kommunikationsproblem inom förlossningsvården - att mödradödligheten är högre bland utrikesfödda kvinnor är oacceptabelt!

Rätt vård oavsett kön

Kvinnors hälsa

Kvinnors hälsa är komplex och påverkas genom hela livet av både hormonella faser och olika skeenden - pubertet, graviditet, förlossning och klimakteriet. Liberalerna anser att det krävs fördjupad kunskap och samarbete mellan olika professioner där man arbetar med kvinnors hälsa genom alla skeenden i livet oavsett om det handlar om fungerande preventivmedel, samlagssmärter, endometrios, förlossningsskador, inkontinens eller rådgivning och behandling i klimakteriet.

Ungdomsmottagningar och vårdcentraler tillsammans med barnmorskemottagningar fångar kvinnor under alla skeenden i livet och bör kunna erbjuda hälsosamtal för att ringa in eventuell problematik och erbjuda den behandling som behövs i det individuella fallet. Ett eftersatt område inom kvinnohälsa är klimakteriet och dess olika faser.

Kvinnor måste med förtroende kunna vända sig till vården för att få den hjälp och det stöd som behövs för att få en hållbar tillvaro. Att erbjuda hälsosamtal skulle kunna fånga upp många som idag inte vet vilken hjälp som finns att få under den period av livet som kallas klimakteriet och som sträcker sig över många år av livet. Liberalerna tror att hälsosamtal kan förbättra vården och minska risken för felbehandling och öka kvinnors välbefinnande.

Mäns hälsa

Prostatacancer är den vanligaste cancerformen bland män. Det är ofta en behandlingsbar form av cancer, men kan ändå orsaka mycket onödigt lidande för individen. En vanlig biverkan av de olika momenten i behandlingen är impotens av varierande grad. Det är viktigt att drabbade får den behandling och den rehabilitering man behöver.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Öka kunskapen om kvinnors hälsa för att kunna bemöta kvinnor i alla skeenden i livet.
- Att alla kvinnor ska erbjudas hälsosamtal ett flertal gånger under livet för att kunna förbättra sin hälsa och livskvalitet.
- Att kvinnor erbjuds en jämlik vård oavsett ålder, fas i livet, ursprung eller bostadsort.
- Tydliggöra att det är barnmorskemottagningarna som är det självklara navet för kvinnohälsa genom hela livet.
- Storsatsa på rehabilitering efter behandling av prostatan.
- Sexologer och uroterapeuter på varje sjukhus.
- Varje patient ska följas av kliniken tills den enskilde, så långt som möjligt, uppnått fysisk, mental och sexuell hälsa.

Bästa tänkbara äldreomsorg

Oavsett var i landet man bor ska det finnas en äldreomsorg och en vård präglad av trygghet, integritet och värdighet. Liberalerna är det parti som genom hela sin historia drivit på när det gäller förbättringar för de äldsta.

Kunskapen om äldre behöver öka i sjukvården. Därför behöver varje vårdcentral en äldremottagning för att samla kompetensen. Syftet med satsningen på äldremottagningar är att ta ett helhetsgrepp kring äldres hälsa med fokus på de med stort vårdbehov. Det är viktigt att erbjuda ett bättre omhändertagande av äldre, men också att förbättra arbetsmiljön på akuten genom ett minskat inflöde av patienter. Ett tidigt och professionellt omhändertagande ger färre vårddagar i slutenvården. Strukturerat teamarbete på äldremottagningar leder till att fler äldre exempelvis får tillbaka rörlighet och förmåga att klara vardagssysslor på egen hand efter en stroke eller höftfraktur.

Inte minst blir det också smidigare för patienten som slipper åka till en akutmottagning för problem som kan lösas på en äldremottagning. Vi vill erbjuda äldre ett helhetsperspektiv med medicinsk bedömning och läkemedel, men också stödja den äldre beträffande exempelvis kostfrågor, fysisk aktivitet och social aktivitet – alla delar har en viktig roll för att de äldre ska må bra.

Med den kunskap vi har om den ensamhet och isolering som många äldre upplever måste vi se över utbudet av aktiviteter som erbjuds inom vården. Här krävs också en utökad samverkan mellan Region Uppsala och kommunerna för att sprida kunskaper och erfarenheter.

Fler sjuksköterskor med geriatrisk utbildning kommer att behövas i vård och omsorg av de äldre. Vi måste även ta vara på den kunskap som de äldre själva har om sitt åldrande. Ett sätt att göra detta är att inrätta "Äldreråd" kopplat till äldremottagningarna, med patienter som vill engagera sig och berätta hur de upplevt och hanterat sjukdomar samt åldersrelaterade frågor.

Liberalerna vill utöka möjligheten att få vård i hemmet för de som har svårt att ta sig till en vårdcentral, vi vill se fler mobila team. Många sjukhusinläggningar skulle kunna förhindras om mobila team i större utsträckning kan ge vård och stöd i kommunala boenden. Att åka till sjukhuset kan innebära en stor påfrestning och leda till infektioner, som kan undvikas om mobila team i större utsträckning kommer till hemmet.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Att det på varje vårdcentral ska finnas en äldremottagning med tillgång till dietist, arbetsterapeut, logoped och sjukgymnast.
- Öka utbudet av fysiska aktiviteter för äldre, via äldremottagningar och på äldreboenden.
- Starta "Äldreråd" som utgår från äldremottagningen.
- Prioritera kunskap om geriatrik och äldres hälsa för en bättre och säkrare vård.
- Värna om samarbetet med pensionärs- och brukarorganisationer.
- Förstärka tillgången till läkare på äldreboenden.
- Utveckla samarbetet mellan Region Uppsala och tillhörande kommuner i frågor som rör äldre.
- Utöka möjligheten att få vård i hemmet för de som har svårt att ta sig till en vårdcentral, vi vill se fler mobila team.

Patient- bemötande

Varje patient är mer än sin sjukdom. Den bästa och mest effektiva vården uppstår i mötet mellan patientens, och dess anhörigas, kunskap om patienten och utförarens erfarenhet och expertis. Varje patient ska bemötas med respekt och känna sig trygg med den vård som planeras. En välinformerad patient kan delta aktivt i vårdplanen och bidra till att undvika att onödiga vårdskador uppstår. Resultat av till exempel kirurgiska ingrepp och andra vårdinsatser kan förbättras avsevärt om dietist, sjukgymnast och annan specialistkunskap finns med naturligt redan från början och inte först när skador uppstått. Med det som utgångspunkt kan en vård där hela livssituationen beaktas utvecklas.

Liberalernas ståndpunkt är att denna grundläggande syn på vårdmötet ska genomsyra alla nivåer, från primärvården till den mest avancerade specialistvården.

Vår vision är att det ska vara noll vårdrelaterade skador. Samtidigt går det inte att blunda för den verklighet vi står inför. Patienter som drabbas av skador i vården måste få rätt hjälp att kräva den ersättning och den upprättelse som de har en lagstadgad rätt till. Information om hur man kräver ersättning för patientskador ska därför finnas enkelt tillgänglig för alla patienter – och på fler språk än svenska – så att alla har samma goda möjligheter att tillvarata sina lagstadgade rättigheter. Att patienter anmäler allvarliga problem är också avgörande för att vården ska fortsätta utvecklas. Vi vill öka patientnämndens samarbete med alla delar inom vården.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Ta till vara patientens och anhörigas kunskap och erfarenheter.
- Se till hela patientens livssituation och behov i vårdplaneringen.
- Att patientnämnden skall samverka med alla relevanta instanser.
- Säkerställa en hållbar arbetsmiljö på alla nivåer i vårdkedjan - det minskar risken för misstag.

Anhörigstöd - stöd till den som stöttar

Det är uppenbart att kunskapen om anhöriga helt enkelt behöver öka i hela sjukvården. Anhöriga får ofta ta ett väldigt stort ansvar för kommunikationen mellan patienten och vården, trots att det egentligen inte borde vara så. Det är påfrestande i sig att vara anhörig till någon som har allvarliga vårdbehov eller kanske inte kan räddas av vården, och att dessutom behöva ta ett sådant ansvar bli än mer påfrestande.

Särskilt barn som är anhöriga till någon som är sjuk behöver stöd. Det behövs rutiner och förmåga att hjälpa oavsett var i vården behovet finns. Sjukhusens lekterapi måste stärkas för att stötta barn, föräldrar och syskon. Ett digitalt anhörigcentrum med expertstöd kan utbilda lärare, vårdpersonal, föräldrar och osäkra myndigheter.

Grupper för anhörigstöd kan skapa kunskapsutbyte mellan sjukvårdspersonal och anhöriga. Vårdsamordnare kan underlätta vårdkontakter för kroniskt sjuka och deras anhöriga och minska

deras oro. Dessutom behöver sjukvården närma sig äldreomsorg, socialtjänst, elevhälsa, förskola, skola och kommunalt anhörigstöd för att möjliggöra en vardag för kroniskt sjuka och deras familjer. Hembesök har också en viktig roll i sjukvården, liksom tid och kunskap för vårdens möten med människor i kris och sorg.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Att rutiner för att stötta anhöriga och barn som är anhöriga ska finnas i hela sjukvården.
- Att regionen samordnar stödet till barn som är anhöriga med andra aktörer med ansvar för barnet.
- Stärka lekterapi.
- Inrätta ett digitalt anhörigcentrum med expertstöd som resurs för kontakt med anhöriga.
- Skapa anhörigstödsgrupper för kunskapsutbyte mellan vårdpersonal och anhöriga.

Nära vård med fast läkarkontakt

Vård som är nära och tillgänglig

Genom att få en och samma läkare ska patientens behov av trygghet, säkerhet och kontinuitet uppfyllas. Liberalerna vill därför att fler ska ha tillgång till fast husläkare, och även stärka husläkares och distriktssköterskors hälsofrämjande uppdrag. Att främja god hälsa är den främsta investeringen för att minska behovet av sjukvårdsinsatser, och det underlättas av vårdpersonal som har återkommande och individualiserad kontakt med patienten. Kontinuitet är så pass viktigt att det bör kompenseras ekonomiskt. Kontinuitet är extra viktigt för våra äldre och multsjuka patienter.

Mycket av det förebyggande och hälsofrämjande uppdraget ligger på kommunerna. Kunskap om äldres behov kan förhindra sjukhusinläggningar. Elevhälsan kan upptäcka psykisk ohälsa och därmed se till att problem kan åtgärdas tidigt. Regionen ska inte utföra kommunernas uppdrag, däremot är det viktigt att det finns en stark samverkan med kommunerna, då deras uppgift länkar samman med regionens i det som kallas vårdkedjan. God kontakt, goda rutiner och tydligt definierade uppgifter så att människor inte faller mellan stolarna är viktigt i regionens relation till både äldreomsorgen och elevhälsan.

Liberalerna vill utöka mobila närvårdsteam i hela regionen och införa mobil röntgen för att sköra patienter ska slippa onödiga sjukhusresor efter fall och andra olyckor. I områden med låg tillgång till vård ska mobila team ge snabbare hjälp närmare hemmet.

Vårdcentralernas regelverk behöver anpassas för att ge mer vård utanför större orter, och underlätta för små vårdcentraler att etablera sig utanför tätort. Även regelverket för öppettiderna behöver anpassas för att möta dagens verklighet med kvällsöppet och helgöppet. På små vårdcentraler utanför en tätort kan möjligheten att ha begränsade öppettider vara avgörande för att kunna ha en vårdcentral där överhuvudtaget. I större närvårdscentra kan öppettiderna behöva utökas för förbättrad tillgänglighet och för att det oftare ska vara ett alternativ till att åka in till akutmottagning. Vidare måste man kunna nå sin

vårdcentral digitalt och de patienter som önskar ska kunna ha digitala möten med vårdcentralen.

Att få vårdcentrum på plats i hela regionen är avgörande för att få specialiserad vård närmare invånarna. Ett vårdcentrum är som en nod där kompetenser från olika områden samlas på ett ställe, både kommunal och regional kompetens. Vi vill inrätta fler närvårdspplatser som ska finnas på vårdcentrum. Vi vill låta fler få hembesök av husläkare och distriktssköterska. Färre ska behöva vänta på akutmottagning innan de skrivs in på vårdavdelning; snabbspår ökar hälsan och låter fler återgå till eget boende. Vi vill också öka samarbetet mellan barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänst. Förebyggande hälsovård som vaccinationer ska nå alla ungdomar i Hem för vård eller boende (HVB).

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Att alla ska kunna få tillgång till fast husläkare.
- Stärka husläkares och distriktssköterskors hälsofrämjande uppdrag.
- Kompensera ekonomiskt för kontinuitet - patienten ska få träffa samma personal för att öka tryggheten.
- Att regionen samverkar nära med kommunerna så att människor inte faller mellan stolarna.
- Anpassa vårdcentralernas regelverk för att kunna ge mer vård utanför större orter.
- Inrätta fler mobila team för att ge nära hjälp på små orter.
- Nyttja digitaliseringens fördelar – man ska kunna nå sin vårdcentral digitalt.
- Utöka antalet närvårdspplatser.
- Utöka antalet mobila närvårdsteam och antalet team på mobila äldreheten.
- Möjliggöra snabbspår för inskrivning på vårdavdelning.
- Stärka samarbetet mellan barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänsten.
- Att alla HVB-boende ungdomar ska nå av förebyggande hälsovård.
- Etablera vårdcentrum i hela regionen.

Missbruksvård - en humanare politik

Människor med missbruk behöver vård, inte straff. Liberalerna är för att ansvaret för personer med missbruk ska ligga på vården. Fokus ska ligga på skademinimering och att hjälpa människor ut från den jobbiga situationen de befinner sig i.

Ett problem som finns är att personer med missbruk är otroligt stigmatiserade i samhället. Detta befäster deras syn på sig själva som en belastning för samhället och konsekvensen blir att de isolerar sig. Därmed blir det svårare för dem att ta sig ur ett missbruk. Samhällets syn på dem är svår att ändra över en natt. Men någonting som regionen, i samarbete med kommunerna, kan göra är att utbilda relevant personal som ordningsvakter, polis, socialtjänst och vårdpersonal i hur de ska bemöta personer med missbruk på ett optimalt sätt.

Sprutbyten minskar smittspridning

Antal sprututbyten har ökat lavinartat sedan kommunernas vetorätt försvann under 10-talet. Men fortfarande har inte alla injektionsbrukare tillgång till rena sprutor. Rena sprutor är någonting som vi vet minskar smittspridningen i gruppen samt ger en första kontakt med vården för människor som ofta står långt ifrån samhället.

Många personer med missbruk är i kontakt med både region och kommun, t.ex. med både vård och socialtjänsten. Samarbetet mellan kommun och region måste bli bättre för att personer inte ska hamna mellan stolarna.

Fler platser på LARO mottagningen

Substitutionsbehandling eller LARO-behandling som det också kallas är en vårdinrättning där personer med ett opiatmissbruk kan få komma och få en substitutionsmedicin, som gör det enklare för dem att leva ett normalt liv. Detta har gett goda resultat och andelen av de inskrivna på LARO som inte får återfall utan som faktiskt tar sig ur ett missbruk är hög. Problemet idag är att köerna till Sveriges LARO-mottagningar är väldigt långa. Motivation för att ta sig ur ett tungt missbruk är en färskvara. Platserna på LARO i Uppsala län måste bli fler så att vi kan hjälpa fler och rädda liv.

Regionen bör ge ut Naloxon till personer med opiatmissbruk. Naloxon är en antidot till opiatöverdoser. Genom att ge ut naloxon till personer med missbruksproblematik kommer man att sänka antalet överdoser samt minska skadorna för personer med missbruksproblematik.

Ofta finns det även psykiska problem i bakgrunden som kan ha orsakats av ett missbruk och ibland även varit orsaken till missbruket. Detta måste tas hänsyn till och man bör inte avvisa från psykakuten på grund av beroende. Man kan även titta på

särskilda vårdinrättningar för psykisk ohälsa för personer med missbruk.

Korta köerna till beroendevård

Köerna till beroendevård behöver kortas för att fler ska få vård snabbare. Motivation att ta sig ur ett missbruk är en färskvara. När någon vill ta sig ur det behöver de kunna få hjälp så snabbt som möjligt.

Att vara anhörig till en person med missbruk är någonting väldigt jobbigt. Att konstant vara orolig och inte ha den kontakt med sina närmaste som man hade velat ha tär på människor. Anhöriga till personer med missbruk måste kunna få stöd för regionen.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Utöka samarbetet mellan kommun och region.
- Att fokus för att hantera personer med missbruk ska vara att ge individen rätt vård.
- Utbilda relevant personal för att bemöta brukare på ett värdigare sätt.
- Förbättra tillgången till sprututbyte, överdosmedicin och till substitutionsbehandling.
- Att individer inte ska nekas hjälp för att de har missbruksproblematik.
- Korta köerna till beroendevården.
- Erbjud stöd till anhöriga till personer med missbruk.

Lasarettet i Enköping

Lasarettet i Enköping behöver utvecklas ytterligare och fortsätta vara en viktig del för såväl Enköpingsborna som för resten av regionen. Goda förutsättningar finns för ett intensifierat samarbete mellan Akademiska sjukhuset och Enköpings lasarett i syfte att använda våra resurser optimalt och därigenom bidra till att minska köerna. En av faktorerna bakom framgångarna för Lasarettet i Enköping är att de är små och då ökar flexibiliteten. Vi liberaler vill fortsätta att utveckla lasarettet som ett rutinkirurgiskt centrum för viss kirurgi i länet och regionen. Att vara ett rutinkirurgiskt centrum samt ha länsdelsuppdraget när det gäller bland annat att ha en dygnet runt-öppen akutmottagning, det utgör basen för lasarettets verksamhet.

Det är viktigt att specialistläkare inom olika professioner kan komma från Akademiska till Lasarettet i Enköping. Ett exempel är barnläkare, där vi ser att lasarettet eller ett framtida vårdcentrum kan erbjuda barnläkare i framtiden.

Hemsjukvård eller vård i hemmet är ett mycket uppskattat ar-

betssätt där man ger specialiserad vård i patientens hem. Detta syftar till minimera undvikbar slutenvård, undvika tidiga återinläggningar, korta ned vårdtiderna i slutenvården och att kunna vårda patienten på rätt vårdnivå. Det är en viktig verksamhet som bör utvecklas och utökas när möjlighet finns

Det är uppenbart att kunskapen om anhöriga helt enkelt behöver öka i hela sjukvården. Anhöriga får ofta ta ett väldigt stort ansvar för kommunikationen mellan patienten och vården. Särskilt barn som är anhöriga till någon som är sjuk behöver stöd. Det behövs rutiner och förmåga att hjälpa oavsett var i vården behovet finns.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Fortsätta utveckla lasarettets profil som rutinkirurgiskt centrum och roll i länssjukvården.
- Säkra bibehållen nattöppen akut.
- Säkra tillgången till barnläkare på lasarettet.
- Vidareutveckla hemsjukvården eller vård i hemmet.

Jämställdhet – en region för alla

Jämställdhet gynnar hela samhället och det är en självklarhet för liberaler att alla ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter och inte diskrimineras av könstillhörighet eller sexuell läggning. Könroller gör att både killar och tjejer, män som kvinnor, får färre möjligheter att välja mellan i livet. Vi Liberaler vill alltid utgå från fakta och se hur det drabbar individer och arbeta för förändring. I regionen tar vi ansvar för att följa upp och för statistik för att följa utvecklingen och vidta åtgärder för en ökad jämställdhet inom olika sektorer och främjar ett samhälle där inte kön avgör dina livschanser.

Hedersrelaterat förtryck och våld

Integration mellan individer och grupper i det svenska samhället är viktigt för att alla invånare i Uppsala ska kunna leva det liv som var och en vill. En förutsättning för detta är dock frihet från alla former av tvång och förtryck. Alla har rätt att fritt foga över sin egen sexualitet samt att fritt välja partners och fritt ingå äktenskap.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer förekommer i alla typer av relationer och

kräver att samhället är rustat för att stötta den utsatta parten och genom rättsväsendet och genom frivilliga insatser för att förändra beteendemönster agera mot den som utsätter någon annan för våld. Äldre som utsätts för våld är ofta en bortglömd grupp, och därför vill Liberalerna satsa på uppsökande aktivt arbete inom äldreomsorgen för att hjälpa äldre som lever med våld i hemmet.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Följa upp jämställdheten i länet genom statistik på olika områden.
- Höja personalens kunskap och skapa lokala rutiner vad som bör utgöra indikation för att fråga patienter om våldsutsatthet.
- Att kunskaps- och verksamhetsutveckling ska ske inom kvinnofridsområdet med tydligt barnperspektiv.
- Utveckla stöd och utveckla arbetet med systematisk uppföljning i kvinnofridsärenden.
- Säkra tandvårdens förmåga att upptäcka våldsutsatthet.

Kollektivtrafik - ett hållbart resande

Framtidens resande

Kollektivtrafiken spelar en oerhört riktig roll för vårt län, både som primärt transportmedel för många och som central del av omställningen till ett hållbart samhälle. Kollektivtrafiken måste fortsätta utvecklas och bli bättre så att det är ett enkelt, smidigt och tryggt sätt för människor att resa, så att fler ska vilja åka, och så att man kan ta sig runt i vårt län oavsett vem man är eller vart man bor.

Kollektivtrafik är en nödvändig del av det hållbara resande som vi behöver komma till som samhälle. Det finns även fler delar, som cykel och bilpool, men kollektivtrafiken spelar också en nyckelroll. Det ska gå att ta sig runt i länet utan egen bil.

Barn- och ungdomar ska få större möjlighet att åka kollektivt till fritidsaktiviteter. Det kan ge jämlikhet, självständighet och gynna klimatet, men då krävs också trygga resor som är enkla att genomföra så att föräldrar och barn känner sig bekväma med att barnen reser själva. Det behövs tydliga, pålitliga byten, pedagogisk trafikinformation - ordning och reda

En kollektivtrafik för alla

Kollektivtrafiken måste vara ett attraktivt alternativ, den måste vara tillgänglig för alla grupper och den måste vara trygg. Därför behövs utökad dialog med grupper som upplever otrygghet eller hinder i kollektivtrafiken. Sådant som belysning i anslutning till hållplatser, ljudnivåer på bussar och design av hållplatser, och

andra saker som resenärerna upplever, är aspekter där vi behöver få in resenärernas synpunkter och upplevelser och lyssna på dem.

För vissa kan det vara svårare att lösa biljett i kollektivtrafiken. Det kan därför behöva erbjudas kollektivtrafikvägledning för dessa, så att de också kan ta del av utbudet. Det kan handla om både instruktioner för hur man löser biljett, att utbudet av olika typer av biljetter finns kvar och att kollektivtrafikvärdar finns tillgängliga för att underlätta för resenärer som stöter på problem.

Kollektivtrafiken behöver vara tillgänglig utanför centralorterna. Här behövs samarbete med kommunerna, det kan handla om hela samhällens förutsättningar. En lösning som kan behövas är anropsstyrd trafik, eller mindre bussar för att kunna ha mindre trafiktäta linjer.

Det behövs fler åtgärder för att sänka trösklarna att resa kollektivt för fler. Pensionär priser för engångsbiljetter är ett sådant exempel. Billigare resor för alla klockan 9-15 är också en sådan åtgärd. Det är hög tid att införa maxtaxa på reskassa, så att ingen betalar mer än för ett månadskort - det skulle göra resande mer attraktivt för många, särskilt om man är osäker på om man behöver ett månadskort. Kollektivtrafiken bör även vara avgiftsfri för personer som har rätt till färdtjänst.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Säkra att resor har tydliga byten och pedagogisk information, som bland annat underlättar egenresor för barn.
- Säkra att resor med kollektivtrafiken är trygga - öka dialogen med grupper som upplever otrygghet eller hinder i kollektivtrafiken.
- Underlätta resande för grupper som har svårt att tillgodogöra sig information i tex appen genom bland annat instruktioner och kollektivtrafikvärdar.
- Samarbeta med kommunerna så att kollektivtrafiken når ut utanför centralorterna, med anropsstyrd trafik vid behov.
- Införa pensionär priser för engångsbiljetter.
- Införa maxtaxa för reskassa så att det inte kan överstiga kostnaderna för ett månadskort.
- Göra kollektivtrafiken avgiftsfri för personer som har rätt till färdtjänst.

En friare kulturpolitik

Tankens och ordets frihet är grunden i liberal kulturpolitik. Den liberala kulturpolitikens uppgift är inte att styra kulturen, utan att förbättra förutsättningarna för det konstnärliga skapandet och för individens bildning. Ett öppet samhälle behöver litteratur, konst och andra kulturella uttryck som provocerar och utmanar. Kulturpolitiken ska värna kulturens eget värde och agera som möjliggörare.

Regionens kulturpolitik finns till för alla länsbor. Alla invånare ska ha tillgång till ett rikt kulturutbud. Alla delar bör finnas representerade i regionen - det lokala föreningslivet, det fria kulturlivet, de starka institutionerna och gästande nationella och internationella inslag som kan ge viktiga injektioner till såväl lokalt kulturliv som andra sektorer. Konst och kultur ska även tillgängliggöras för patienter med lång vårdtid i Region Uppsala. Pandemin har slagit hårt mot hela kulturlivet, och regionen ska motverka de kort- och långsiktiga effekterna av pandemin.

I Uppsala län finns unika kulturmiljöer som Regionen har ett ansvar att levandehålla och tillgängliggöra, till exempel det internationellt intressanta besöksmålet Gamla Uppsala Museum. Kulturen är en av motorerna inom besöks- och eventnäringen. Liberalerna vill se ett tydligt närmande mellan kulturlivet och besöksnäringen på alla plan. Områdena är sammanlänkade och skulle genom ökad samverkan gällande strategi, kommunikation och i vissa fall även genomförande, kunna öka verkansgraden väsentligt. Detta skulle öka antalet besök till all kulturverksamhet.

Konstnärer och kulturskapare bidrar med innovation, attraktivitet och nöjdhet hos invånarna på de platser där de är verksamma. Regionen ska därför aktivt verka för att skapa bättre förutsättningar för dessa grupper att både leva och verka i regionen.

Liberalerna vill att Folkhögskolorna tar ett bredare lokalt ansvar. De har potentialen att utvecklas till kraftfulla centra för lokala erfarenheter, kunskap och bildning, bland annat genom ökat samarbete med näringsliv, kulturliv, föreningsliv, akademi och invånare.

Digitalisering inom konst och kultur bör prioriteras för att öka tillgängligheten av konsten och kulturen genom nya kanaler och i nya former.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Stödja den kulturella och kreativa sektorn i hela regionen.
- Att alla invånare ska ha tillgång till ett rikt kulturutbud.
- Främja fortsatt utveckling av länsmuséets publika verksamheter, som från 2022 även inkluderar Gamla Uppsala museum, för att stärka dels det kulturhistoriska arvet, dels lyfta fram verksamheten i den regionala besöksnäringen.
- Tillgängliggöra regionens konst och kultur digitalt.
- Tillgängliggöra konst och kultur för patienter i Region Uppsala.
- Skapa bättre förutsättningar för kulturarbetare och konstnärer att både leva och verka i regionen.
- Att folkhögskolorna utvecklas till kraftfulla hubbar för kunskap och bildning.
- Se ett ökat samarbete mellan kulturliv och besöksnäring.

Miljö, klimat och naturvård

Miljön är en av vår tids viktigaste frågor. Regionen har ett särskilt ansvar för varor som bara används inom hälso- och sjukvård. Vi vill fasa ut ftalater och se till hela livscykeln för engångsvaror. Det är viktigt att regionen arbetar på ett klimatsmart sätt. Gods- och varutransporter ska ge minsta möjliga miljöpåverkan. Bygg- och renoveringsprojekt ska genomföras miljövänligt och energieffektivt. Regionens lokaler ska vara energieffektiva. Distansmöten bör uppmuntras och tjänsteresor vara miljövänliga. Regionen ska ligga i framkant att testa ny teknologi som har en positiv effekt på vår miljö. Vi vill att miljöaspekten ges större tyngd i alla delar som regionen verkar inom.

Vi vill vara den Region som har ledartröjan vad gäller miljöfrågor och som tar ansvar för miljö och klimat.

Antibiotikaresistens kan innebära en tidsresa till tiden före penicillinet. Program för att minska onödig antibiotikaanvändning, mer forskning, enkelrum på sjukhus, minskande av utsläpp från anestesigaser, och ozonrening av avloppsvatten från läkemedel och kemikalier är viktiga åtgärder för att motverka spridning.

En viktig del i att bli en fossilfri region är att hållbara transportmedel används för både gods och personer. Ökad användning av biogas samt förstärkning av elnät och laddinfrastruktur ska därför främjas i samarbete med olika aktörer i hela regionen.

Liberalerna anser att det allmänna generellt behöver stärka sin

upphandlingskompetens. Vi vill upphandla ekologiskt och närproducerat där det ger störst miljövinster och värna den svenska djurskyddslagens krav på djurhållning. Vi vill vidare upphandla transporter med fokus på lägre utsläpp och effektiv logistik. Byggnad och fastighetsförvaltning ska ske med hållbara metoder.

Regionen ska vara föregångare att erbjuda näringsriktig, hälsosam och hållbart producerad mat. Den enskildes val är viktigt och de ställen som serverar mat i regionens regi ska ha såväl vegetariska som kött- och fiskalternativ. Livsmedel som kastas innebär stor miljöpåverkan. Regionen ska ha mål om att slänga mindre mat. Matsvinn som inte kan undvikas ska omvandlas till biogas.

För att våra barn och barnbarn ska kunna växa upp med samma möjligheter som oss behöver vi leva så att vi skyddar ekosystemen. Därför vill vi bevara och skydda den uppländska naturen och landskapsbilden, och värna samt vårda hotade arter och miljöer, för att säkerställa den biologiska mångfalden och för att den ska kunna brukas på ett hållbart sätt. Det vill vi göra genom samarbete och dialog med mark- och djurägare, ideella organisationer, kommunerna i regionen, samt andra samarbetspartners.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Säkerställa klimatsmarta transporter, öka användningen av biogas samt förstärka elnät och laddinfrastruktur i länet.
- Minska miljöpåverkan från läkemedel och kemikalier.
- Motverka spridning av antibiotikaresistenta bakterier.
- Minimera matsvinnet och omvandla det till biogas.
- Upphandla ekologiskt där det ger miljövinster.
- Ställa höga krav inom djurhållning.
- Miljösäkra bygg- och renoveringsprojekt och sjukvårdsmaterial.
- Använda lokaler energieffektivt.
- Främja enskildas val av kost i regionens verksamheter.

Regional utveckling - hela länet ska leva

Friluftsliv, naturnära turism och gröna näringar

Äldre och unga kommer inte ut i naturen i särskilt hög grad, enligt Folkhälsomyndigheten. Genom att stimulera och skapa förutsättningar till ökat friluftsliv skapas förutsättningar för en bättre folkhälsa.

Under pandemin har utomhusaktiviteter fyllt en extra viktig roll. Verksamheten har anpassats för att kunna genomföras på smittsäkert sätt, t ex har färre personer kunnat delta i varje aktivitet. Samverkan med kommuner och ideella föreningar har skett inom många olika projekt. Det är viktigt att de goda resultaten från detta kan fortgå även efter pandemin.

Viktigt är att underhålla våra vandringsleder, som Upplandsleden, som utgör utmärkta sätt att ta sig runt i och upptäcka vårt län till fots, och en god tillgänglighet och låga trösklar för att ta sig ut på vandringar gynnar också folkhälsan. Även cykellederna spelar en viktig roll för samma syfte, samt för långväga transporter. Det bör byggas ut cykelförbindelser mot Sigtuna och mellan större orter för att fortsätta möjliggöra cykeln samt elcykeln som transportmedel för medellånga sträckor.

Turistföretagen, som ofta är mindre familjeföretag med stark koppling till bygden är också viktiga när det gäller att skapa arbetstillfällen, samtidigt som de kan erbjuda både lokala besökare och turister fantastiska naturupplevelser och annan naturnära turism. För besöksnäringen i vårt län är det avgörande att människor kan hitta boende, och att det därför finns ett gott företagsklimat för de aktörer som tillhandahåller boende.

Med rätt förutsättningar kan produktion och förädling av livsmedel växa och bidra till att skapa jobb i hela regionen.

Mycket av det här arbetet pågår redan, men det finns områden där vi vill göra ännu mer:

Friluftslivet behöver vara tillgängligt för alla, gammal som ung. Det innebär stadsnära besöksmål runt om i regionen som dessutom är tillgängliga även för den som sitter i rullstol, eller drar en barnvagn.

Alla vet inte vad de ska göra när de kommer ut i naturen. Därför behövs det fler Smultronställen, utflyktsmål med höga natur- och friluftsvärden som är trevligt och lättillgängligt.

Idag finns det ett gott samarbete inom besöksnäringen för att skapa och utveckla besöksmål, bland annat i Fjärdhundra. Regionen kan vara en resurs och partner i den typen av samarbeten, men det är viktigt att utgå från de lokala aktörerna och deras behov och önskemål.

Vi som bor i Region Uppsala ska ha landets högsta självskattade hälsa, med minskade skillnader mellan grupper och individer när det gäller levnadsvanor. Regionen behöver samverka med både kommuner och lokala aktörer i detta. Ett exempel är Tierps kommuns arbete för att öka barns rörlighet och minska övervikt, som sker i samarbete med flera aktörer. Detta möjliggör att man når mycket bättre resultat då hälsa är något som påverkas av allt man gör, och det därför behövs en helhetssyn snarare än enbart punktinsatser.

En viktig del av det regionala utvecklingsansvaret är att kollektivtrafiken är tillgänglig utanför centralorterna. Här behövs samarbete mellan regionen och kommunerna, det kan handla om hela samhällens förutsättningar. En lösning som kan behövas är anropsstyrd trafik, eller mindre bussar för att kunna ha mindre trafiktäta linjer. En viktig del är också att fortsätta bygga ut laddinfrastrukturen i länet, den ska vara enkel för människor att använda.

Hållbar tillväxt i hela länet

Alla länsinvånare ska ha möjlighet att bo och arbeta både i staden och på landsbygden och samtidigt ha tillgång till en grundläggande samhällsservice och välfärd. Det handlar om saker som att kunna driva företag, utbilda sig, ha tillgång till vård och omsorg nära dig och ha tillgång till fungerande infrastruktur.

Framtidens samhällen måste byggas på ett miljömässigt hållbart sätt. Vid förtätning av städer måste grönområden få en självklar plats. Tätortsnära strövområden ska beaktas i den regionala planeringen och områden med mycket höga naturvärden ska kunna skyddas – i detta behöver regionen och kommunerna samverka. Kollektivtrafik, vård- och kulturverksamhet måste också finnas med i planeringen av nya områden från början, oavsett var i länet nybyggnationen sker.

Bredband och digital uppkoppling är avgörande för att hela länet ska kunna leva och fungera. Internet binder samman stad och landsbygd och gör det lättare att bo, arbeta och driva företag i hela länet. Det är särskilt viktigt att telefonnätets kopparledning bibehålls och inte monteras ned innan det finns fullgoda digitala alternativ för de abonnenter som berörs av omställningen till ny teknik.

Det krävs samverkan mellan aktörer på lokal, regional och nationell nivå för att alla ska kunna ha en bredbandsuppkoppling, först då kan digitaliseringens möjligheter nås fullt ut.

Region Uppsala behöver dessutom se över sin verksamhet och se

vilka möjligheter som finns att öka tillgängligheten genom att ta fram fler digitala tjänster.

Behovet av välfärdstjänster kommer att öka drastiskt de kommande åren då befolkningen ökar i antal samtidigt som befolkningsstrukturen förändras så att allt fler blir äldre. Bristen på kompetensförsörjning är det största hotet till att utveckla företagsamheten och säkerställa att vi kan erbjuda vård. För att säkra kompetensförsörjningen på lång sikt krävs bland annat vuxenutbildning, ett bättre samarbete mellan regionen och universiteten samt även satsning på utbildningar på folkhögskolan. Vi vill även göra det lättare för unga att göra praktik i regionens verksamheter för att stimulera till att fler söker sig till regionens yrken.

Trygghet i regionen

Region Uppsala ska upplevas som en trygg och säker plats att bo, verka och vistas i. Allas rätt att röra sig fritt i det offentliga rummet och att ta del av regionens verksamheter ska inte begränsas av rädsla för att utsättas för brottsliga handlingar. Denna rädsla påverkas av faktorer som var du bor, stämning och ordning i närmiljön, personliga erfarenheter av brott, kännedom om brott och den egna individens bild av sin egen sårbarhet. Regionens ansvar är att upprätthålla god ordning i de egna verksamheterna, skapa förutsättningar för trygga samhällen i hela länet och samarbeta med stat och kommuner för att motverka brott och otrygghet. Regionens ansvar för kollektivtrafiken som en sammanbindande gemensam arena är särskilt stort.

En viktig trygghetsfaktor är tilliten till institutioner, till regionens viktiga samhällsfunktioner men också till hela vårt demokratiska system. Det är därför regionens ansvar att man ska kunna känna högt förtroende för verksamheterna. Centralt är också att regionens beslut är förankrade hos länets invånare. Medborgardialoger i samband med omvälvande beslut kan vara ett bra sätt att öka deltagandet hos befolkningen.

Tillgången till demokratiska mötesplatser – områden som torg, offentliga byggnader och samlingsplatser med mera – är också viktig för den allmänna tilliten, känslan av delaktighet och i slutändan tryggheten i samhället. Viktigt är därför att i det regionala utvecklingsarbetet, och i samarbete med kommunerna prioritera tillgången till demokratiska mötesplatser, liksom förutsättningarna för god trygghet och tillgänglighet för alla till dessa platser.

LIBERALERNA I REGION UPPSALA VILL:

- Tillgängliggöra utomhusaktiviteter, vandrings- och cykelleder i samverkan med kommunerna.
- Främja ett gott företagsklimat för turistnäringen.
- Samarbeta med lokala aktörer för att främja besöksnäringen.
- Främja folkhälsa och barns rörelse tillsammans med andra aktörer som kommuner och idrottsorganisationer.
- Följa upp jämställdheten i länet genom statistik på olika områden.
- Säkra en självklar tillgång till grönområden i samhällsplaneringen.
- Göra det lättare för unga att göra praktik i regionens verksamheter för att stimulera till att fler söker sig till regionens yrken.
- Säkra kompetensförsörjningen på lång sikt - det kräver bland annat vuxenutbildning, ett bättre samarbete mellan regionen och universiteten samt även satsning på utbildningar på folkhögskolan.
- Verka för en hög delaktighet och förankring av regionens beslut - högt förtroende för institutionerna främjar tryggheten i samhället.
- Säkra en god tillgång för alla till demokratiska mötesplatser, som torg, offentliga byggnader och andra samlingsplatser.

■ VILL DU VETA MER OM LIBERALERNA?

Skicka ett mail till uppsala@liberalerna.se så tar vi kontakt med dig!

Mer information om Liberalerna i region Uppsala hittar du på vår hemsida uppsalalan.liberalerna.se

■ FÖLJ OSS GÄRNA PÅ SOCIALA MEDIER:

Facebook:
facebook.com/LiberalernaRegionUppsala

Twitter:
[Lib_Uppsala](https://twitter.com/Lib_Uppsala)

Instagram:
[liberalernauppsala](https://instagram.com/liberalernauppsala)

Stå upp för liberala värden - bli medlem i Liberalerna!

■ FYRA SÄTT ATT BLI MEDLEM:

Via hemsidan www.liberalerna.se/blimedlem

Maila info@liberalerna.se

Ring 020-53 53 53

Swisha 50 kr till 123 148 12 41. Skriv 'm', ditt personnummer och din mailadress.